

Sažetak statističkih podataka Incest Trauma Centra – Beograd

koji se tiču prijavljenih slučajeva seksualnog nasilja preživljenog u detinjstvu

sa teritorije Srbije u periodu 2014-2019. godine

* Uzorak je reprezentativan i zasnovan na proseku od 6 prijavljenih slučajeva seksualnog nasilja nedeljno. Uzrast osoba koje su preživele seksualno nasilje u detinjstvu se kreće od 3 godine i 1 meseca do 51 godine. Navedeni podaci predstavljaju prosek u naznačenom periodu za redovno praćene parametre.

**Specifičnost ovog perioda (2014-2019.) leži u činjenici da je, u skladu sa svojim Strateškim planom, Incest Trauma Centar - Beograd na kraju 2019. godine finalizovao 26 godina pružanja direktne pomoći putem ličnog, uživo, kontakta, koji se realizovao u kratkom ili dugom periodu sa decom i odraslim osobama koje su preživele seksualno nasilje. Na kraju 2018. godine smo prestale sa prijemom novih klijentkinja i klijenata i postepeno radile na zaokruženju procesa sa svim osobama koje su preživele seksualno nasilje koje su do tada primale naše usluge. U budućnosti, nastavljamo da pružamo psihološku asistenciju online putem.

Baza podataka Incest Trauma Centra – Beograd pokazuje da su od petoro dece koja su seksualno zlostavljana četvero ženskog pola i jedno muškog pola. Najčešće mete, u 81.58%, su bile devojčice. Dečaci su preživeli seksualno nasilje u 18.42%.

Polna struktura počinitelaca seksualnog zlostavljanja dece: u 92.35% u pitanju su osobe muškog pola i 7.65% ženskog pola. U 81.24% slučajeva, počinitelj je član porodice. U 43.09% počinitelj seksualnog nasilja nad detetom je biološki otac (najčešći vid incesta je otac-kćerka), dok je u 51.92% počinitelj figura oca (zbirno, redosledom učestalosti: otac, očuh, hranitelj, usvojitelj).

U 18.76% počinitelj je osoba van porodice poznata detetu (porodični prijatelj, „privatni“ profesor, i dr.), dok su 15.20% činili maloletni počinioci seksualnog nasilja (prevažodno vršili zlostavljanje unutar vršnjačke grupe, sledi grupno silovanje (gang rape), zatim unutar porodice i unutar ustanova socijalne zaštite gde su deca na trajnom smeštaju). U periodu 2014-2019., 100% počinitelaca su bile osobe poznate detetu.

Korišćene su sledeće nasilne seksualne radnje: opsceni telefonski pozivi, pokazivanje inače pokrivenih delova tela, voajerizam, milovanje, snimanje pornografskih fotografija, pokušaj da se obavi seksualni odnos, silovanje, incest i dečija prostitucija. Posebno, sajber seksualno nasilje je tražilo specijalnu pažnju.

Iako je najčešće zlostavljanje vršeno prema jednom detetu od strane jednog počionioca i jedan počinitelj je najčešće zlostavljao jedno dete, neophodno je obratiti pažnju na to da je jedno dete bilo zlostavljano od strane 2 i više počinitelja u 13.40% i da je jedan počinitelj zlostavljao dvoje dece u 6.82% i troje i više dece (serije) u 9.05%.

Uzrast prvog incidenta seksualnog nasilja je u proseku 5 godina i 7 meseci. Trajanje je zabeleženo kao višemesečno u 31.52% i višegodišnje u 68.48%. Višegodišnje zlostavljanje je u proseku iznosilo iznad 6.5 godina.

Fizička prinuda je korišćena u 22.84% i to prema adolescentima ili u okviru porodica u kojima je figura oca nasilna emocionalno i fizički prema majci. U 53.01% slučajeva, prijavljivanje je izvršeno iz akutne situacije (seksualno nasilje u toku). Period između prvog incidenta zlostavljanja i prijavljivanja iznosi 7 godina i 2 meseci.

Prijavu seksualnog nasilja su najčešće izvršili: u 44.16% sama osoba koja je preživela i majka deteta u 37.87%. Majke najčešće prijavljuju za decu mlađu od 12 godina, prijavljuju iz akutne situacije i to ima za rezultat zaustavljanje nasilja. Osobe van porodice su seksualno nasilje nad detetom prijavile u 4.11%.

Tokom ovog petogodišnjeg perioda, 39.36% ukupnog broja osoba koje su se obraćale našoj službi kako bi prijavile seksualno zlostavljanje, bile su odrasle osobe koje su preživele seksualno zlostavljanje u detinjstvu. Za 29.77% odraslih osoba koje su nam se obraćale, period između prvog incidenta seksualnog zlostavljanja i prijavljivanja je bio 10 godina i 8 meseci.

Od ukupnog broja slučajeva, 64.06% su činili prijavljeni slučajevi koji su se dogodili na području Beograda. Ne može se izdvojiti ma koja specifičnost ili značajnija rasprostranjenost seksualnog zlostavljanja dece koja bi se dovela u vezu sa geografskim područjem, nivoom obrazovanja, rasom ili ma kojim drugim obeležjem. Jednako, kao i od 1994. godine kad je naša služba osnovana, naglašeno ukazujemo da se tajna duže čuva u urbanim sredinama, i uslovno rečeno, visoko obrazovanim krugovima – o seksualnom zlostavljanju se duže čuti pre nego što se obelodani, a što ne znači da je u ovim slučajevima više rasprostranjeno.

U periodu septembar 2014 – septembar 2019., 42.19% slučajeva uključivalo je seksualno zlostavljanje dece uzrasta ispod 10 godina. U proseku, seksualno zlostavljanje dece najmlađeg uzrasta je trajalo 3 godine i 3 meseca (gotovo 1/3 njihovog života, a krivični postupak u vezi sa ovim slučajevima je potom trajao ekstremno dugo, što je direktno uticalo na to da li su deca mogla da nastave sa svojim životom). Tokom prethodnog petogodišnjeg perioda, tipična karakteristika koja se ponavljala u ovim slučajevima jeste predistorija nasilja, gde je majka bila izložena nasilju u partnerskom odnosu i odlučila je u određenom trenutku da izađe iz partnerskog odnosa i zaštititi sebe i dete. Na žalost, u praksi, kako je na sudu tretirana majka koja je preživela nasilje postaje

otežavajuća okolnost za dete, jer se njeno svedočenje na sudu – upravo zato što je preživela nasilje - smatra manje kredibilnim.

U 90.51% slučajeva, krivični postupak nije započet. Za presuđene slučajeve koji uključuju decu uzrasta ispod 12 godina, prosečno trajanje krivičnog postupka je bilo 3 godine i 2 meseca. U proseku su dosuđene zatvorske kazne u trajanju od 1 godine i 4 meseca.

U 41.08% slučajeva, naša služba je bila prvo mesto gde su slučajevi bili prijavljeni. Obraćanje državnim ustanovama pre dolaska u Incest Trauma Centar - Beograd je zabeleženo u 56.55% i to su, prema redosledu učestalosti, ustanove: CSR, policija, zdravstvo, i dr.

Incest Trauma Centar – Beograd je pružio svoje usluge psihološke asistencije u 79.65% kroz lični kontakt u kratkom ili dugom vremenskom periodu, 7.73% telefonskim putem i 12.62% putem elektronske pošte/skajpa. Usluge su pružene detetu / odrasloj osobi koja je zlostavljana u detinjstvu, kao i osobama koja su od podrške detetu (nenasilne).